Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE SUDA (šesto vijeće)

24. rujna 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Pravo na djelotvornu sudsku zaštitu – Sudski presedan – Arbitražni sud – Očita nedopuštenost i nenadležnost Suda – Članak 53. stavak 2. i članak 94. Poslovnika suda”

U predmetu C-185/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (arbitražni sud pri udruzi za arbitražu odvjetničke komore u Cluju, Rumunjska), odlukom od 12. veljače 2019., koju je Sud zaprimio 25. veljače 2019., u postupku

KE

protiv

LF,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: C. Toader, predsjednica vijeća, A. Rosas i M. Safjan (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: G. Pitruzzella,

tajnik: A. Calot Escobar,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči obrazloženim rješenjem, u skladu s člankom 53. stavkom 2. Poslovnika Suda,

donosi sljedeće

Rješenje

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 6. stavka 1. UEU-a i članaka 20. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Taj zahtjev podnesen je u okviru spora između KE i LF, dvaju odvjetnika koji svoju djelatnost obavljaju u Rumunjskoj, o zakonitosti komentara koje je LF objavio na svojoj stranici na Facebooku, a koji se odnose na članak koji je objavio KE.

* Jezik postupka: rumunjski

Rumunjsko pravo

3 Članak 30. stavak 6. rumunjskog Ustava predviđa:

„Sloboda izražavanja ne smije štetiti ničijem dostojanstvu, časti, privatnom životu, ni pravu na vlastitu sliku."

4 Članak 58. Građanskog zakonika, naslovljen „Prava osobnosti", propisuje:

„1. Svatko ima pravo na život, zdravlje, fizički i psihički integritet, dostojanstvo, vlastitu sliku, poštovanje privatnog života, kao i druga takva prava priznata zakonom.

2. Ta prava nisu prenosiva."

5 Članak 72. Građanskog zakonika, naslovljen „Pravo na dostojanstvo", predviđa:

„1. Svatko ima pravo da mu se poštuje dostojanstvo.

2. Zabranjena je svaka povreda časti i ugleda osobe bez njezine privole ili prekoračenjem ograničenja predviđenih u članku 75."

6 Na temelju članka 252. Građanskog zakonika, naslovljenog „Zaštita čovjeka":

„Svaka fizička osoba ima pravo na zaštitu vrijednosti svojstvenih ljudskom biću, poput života, zdravlja, fizičkog i psihičkog integriteta, dostojanstva, intime i privatnog života, vjerske slobode i slobode znanstvenog, umjetničkog, književnog ili tehničkog stvaralaštva."

7 Članak 253. Građanskog zakonika, naslovljen „Sredstva zaštite", propisuje:

„1. Fizička osoba čija su neimovinska prava povrijeđena ili ugrožena, može u bilo kojem trenutku od suda zahtijevati:

(a) zabranu vršenja nedopuštenih radnji, ako su one u tijeku;

(b) otklanjanje povrede i zabranu buduće povrede, ako se ona nastavi;

(c) utvrđenje da su radnje bile nedopuštene, ako su posljedice tih radnji i dalje prisutne.

2. Kao iznimka od odredaba stavka 1., u slučaju povrede neimovinskih prava zbog korištenja pravom na slobodu izražavanja, sud može donijeti samo mjere predviđene stavkom 1. točkama (b) i (c).

3. Osim toga, žrtva povrede takvih prava može zatražiti od suda da obveže počinitelja da postupi u skladu sa svakom mjerom koju sud smatra nužnom radi ponovne uspostave povrijeđenog prava, poput:

(a) obveze autora da osuđujuću presudu objavi na svoj trošak;

(b) svake druge mjere koja je nužna radi okončanja nedopuštenih radnji ili radi naknade prouzročene štete.

4. Isto tako, žrtva može tražiti i odštetu ili, ovisno o slučaju, novčanu naknadu za nanesenu joj štetu, pa čak i za neimovinsku štetu, ako se ta šteta može pripisati osobi koja je poduzela nedopuštene radnje. U tom slučaju, pravo na pravno sredstvo podliježe zastari."

8 Na temelju članka 6. Zakonika o građanskom postupku, naslovljenog „Pravo na pošteno suđenje, u najkraćem i predvidljivom roku”:

„1. Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, u najkraćem i predvidljivom roku, ispita njegov slučaj. U tom cilju sud mora poduzeti sve zakonom dopuštene mjere i jamčiti brzo odvijanje postupka.

2. Odredbe stavka 1. primjenjuju se *mutatis mutandis* na postupak prisilnog izvršenja.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

9 KE i LF su odvjetnici upisani u odvjetničku komoru u Cluju (Rumunjska). KE navodi da je 22. veljače 2018. *Jurnalul Baroului Cluj* (*List odvjetničke komore u Cluju*), list strukovne udruge odvjetnika upisanih u tu komoru, objavio njegov članak naslovljen „Exercitarea dreptului la apărare prin declarații conținând afirmații necorespunzătoare adevărului în fața organelor judiciare” („Izvršavanje prava na obranu pred sudovima posredstvom iskaza koji sadržava neistinite tvrdnje”).

10 KE ističe da je LF, glavni urednik tog lista, iako u početku nije imao nikakve prigovore na objavu tog znanstvenog članka, nakon njegove objave iznio određene kritike, koje KE smatra neutemeljenima, čiji je vrhunac bila jedna objava na LF-ovoj stranici na Facebooku, čiji sadržaj nije iznesen u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje.

11 KE smatra da takve izjave ni na koji način ne ulaze u kategoriju kritika koje su obuhvaćene pravom na slobodu izražavanja.

12 KE je 28. siječnja 2019. podnio tužbu protiv LF-a Tribunalului Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (arbitražni sud pri udruzi za arbitražu odvjetničke komore u Cluju, Rumunjska). KE od tog arbitražnog suda traži:

– da utvrdi nedopuštenost LF-ove objave od 7. siječnja 2019. na njegovoj stranici na Facebooku i

– da u skladu s člankom 253. stavkom 3. točkama (a) i (b) Građanskog zakonika naloži LF-u da objavi presudu na svojoj stranici na Facebooku te da tu objavu zadrži barem toliko dugo koliko je nedopuštena objava stajala na toj stranici.

13 LF traži od Tribunalula Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (arbitražni sud pri udruzi za arbitražu odvjetničke komore u Cluju, Rumunjska) da Sudu uputi prethodno pitanje.

14 Taj arbitražni sud navodi da je suočen, s jedne strane, s obvezom rumunjskih sudova da odluče o svim zahtjevima i svim razlozima koje su stranke iznijele u svoju obranu, pa tako i o zahtjevu za upućivanje pitanja Sudu, i, s druge strane, s problematikom obvezujućeg karaktera sudskog presedana jer navedeni sud smatra da ne može donijeti odluku koja se razlikuje od relevantnog sudskog presedana, osim ako ne utvrdi prikladniju primjenu zakonodavstva o kojem je riječ.

15 U tim okolnostima Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (arbitražni sud pri udruzi za arbitražu odvjetničke komore u Cluju, Rumunjska) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li odredbe Ugovora [o EU-u], a osobito njegov članak 6. stavak 1., na temelju kojeg Europska unija priznaje prava, slobode i načela određena Poveljom […], koja ima istu pravnu snagu kao Ugovori, i odredbe Povelje, osobito njezin članak 20., koji propisuje da su svi jednaki pred zakonom, i njezin članak 47., koji propisuje da svatko ima pravo na pravično ispitivanje svojeg slučaja, tumačiti na način da rumunjski nacionalni sud mora:

– odgovoriti na sve zahtjeve i sve razloge koje su stranke iznijele u svoju obranu, ispitujući ih na učinkovit način, jer stranke imaju pravo očekivati izričit i određen odgovor u odnosu na razloge koji su odlučujući za rješavanje predmeta o kojem je riječ, i

– poštovati obvezujući karakter sudskog presedana, kada je sudski presedan pravomoćna odluka istog suda, ili drugog rumunjskog nacionalnog suda, u predmetu u kojem nacionalni sud pred kojim je pokrenut postupak smatra da je važno pozvati se na taj presedan i utvrđuje ‚pravnu sličnost' između predmeta, pri čemu taj obvezujući karakter podrazumijeva da sud koji utvrdi takvu ‚pravnu sličnost' može donijeti drukčiju odluku samo ako obrazloži svoj različit pristup prikladnijom primjenom zakona?"

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku i nadležnost Suda

16 Na temelju članka 53. stavka 2. Poslovnika Suda, kad je Sud očito nenadležan za odlučivanje u nekom predmetu ili kad su zahtjev ili tužba očito nedopušteni, Sud može, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, u svakom trenutku odlučiti obrazloženim rješenjem, bez poduzimanja daljnjih koraka u postupku.

17 U ovom predmetu valja primijeniti tu odredbu.

18 U tom pogledu valja istaknuti da je zahtjev za prethodnu odluku očito nedopušten, imajući u vidu članak 94. točku (c) Poslovnika, jer razlozi prikazani u tom zahtjevu ne omogućavaju utvrđenje njegove dopuštenosti s obzirom na uvjet da zahtjev mora uputiti „sud", u smislu članka 267. UFEU-a. U tom pogledu Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (arbitražni sud pri udruzi za arbitražu odvjetničke komore u Cluju, Rumunjska) nije iznio nijedan razlog koji dokazuje da on ima obilježja suda.

19 S obzirom na to da nacionalno zakonodavstvo ne propisuje da je tužba tom sudu jedino pravno sredstvo kojim se glavni postupak može riješiti i da ne isključuje mogućnost da se stranke obrate redovnim sudovima, navedeni arbitražni sud morao je utvrditi razloge zbog kojih je pokretanje postupka pred njim u ovom slučaju bilo obvezno. Osim toga, u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje nigdje se ne poziva na odredbe Zakonika o građanskom postupku koje uređuju institucionaliziranu arbitražu. Prema tome, valja smatrati da je ovaj zahtjev za prethodnu odluku očito nedopušten.

20 Što se, osim toga, tiče nadležnosti Suda za tumačenje pojedinih odredaba Povelje, valja dodati da, čak i pod pretpostavkom da je dopuštena, odluka kojom se upućuje prethodno pitanje ne sadržava nijedan konkretan razlog na temelju kojeg je moguće smatrati da se predmet glavnog postupka tiče tumačenja ili primjene pravila Unije, osim onih koja se nalaze u Povelji.

21 Naime, prethodno pitanje dio je parnice između dvaju pojedinaca povodom zahtjeva za utvrđenje nedopuštenosti objave na jednoj stranici na Facebooku. U tom kontekstu Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (arbitražni sud pri udruzi za arbitražu odvjetničke komore u Cluju, Rumunjska) želi primijeniti članak 6. stavak 1. UEU-a i članke 20. i 47. Povelje radi ocjene određenih postupovnih obveza.

22 Međutim, u skladu s člankom 51. stavkom 1. Povelje, njezine se odredbe odnose na države članice samo kada provode pravo Unije. Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije primjenjuju se na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih (presuda od 26. veljače 2013., Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, t. 19. i rješenje od 11. siječnja 2017., Boudjellal, C-508/16, neobjavljeno, EU:C:2017:6, t. 17.).

23 U tim okolnostima valja utvrditi, na temelju članka 53. stavka 2. Poslovnika Suda, da je zahtjev za prethodnu odluku, koji je odlukom od 12. veljače 2019. podnio Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (arbitražni sud pri udruzi za arbitražu odvjetničke komore u Cluju, Rumunjska), očito nedopušten te da je Sud u svakom slučaju očito nenadležan za odlučivanje o tom zahtjevu.

Troškovi

24 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) rješava:

Zahtjev za prethodnu odluku, koji je odlukom od 12. veljače 2019. podnio Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (arbitražni sud pri udruzi za arbitražu odvjetničke komore u Cluju, Rumunjska), očito je nedopušten te je Sud u svakom slučaju očito nenadležan za odlučivanje o tom zahtjevu.

Potpisi